Universitätsbibliothek Paderborn

Sermones magistri Nicolai deniise sacre pagine professoris

Sermones Estiuales De Tempore

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

De eucharistia Sermo q[ua]rtus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30616

Visual Library

dicit.ff. de minoribꝫ.l. Auxiliū.in fi. Fruſtra legis inuocat auxiliū: q̄ ɔmiſit in legē. Et de reg.iu. Certū eſt ꝙ is ɔmittit in legem q̄ verba legis amplectēs ɔtra legis nitit voluntatē. Pone caſum.xiiij.q.iij. Plericꝫ. Propone talē ſimilitudinē. Mandauit rex et legē poſuit dicēs. Quicūqꝫ venerit ad me indutꝰ veſte humili vt mecū comedat: vita viuet ⁊ honorabit. Venit vnus regis ꝓditor fauēs et ſeruiēs aduerſario. Qui dephenſus: morti dānatꝰ eſt. Nec valuit ꝙ obiecit legē a rege ſtatutā: q̄ faciebat ɔtra legis intentionē. Nō em̄ legꝫ erat ɔfederatio habēda cū rege. Expone ⁊ applica notādo illō Bern. in pſona chr̄i. Quid eſt ꝙ inimico meo veſtrocꝫ potius vultis ſeruire q̄ mihi.

¶ De euchariſtia Sermo q̄rtus.

QUi manducat ⁊c. Qui māducat me ipſe viuet ꝓpter me. Jo.vj.q.di. Etſi ex ſe habeat eā moꝛtē: tn̄ viuet ꝓpt me. Propt me inq̄ tripl'r: Effectiue: formaliter.ſ. exēplarit: ⁊ finalit. De p̄mo Joan.x. Vitā eternā do eis. De ſcdo Jo.xij. Qui mihi miniſtrat me ſeq̄tur.i. viuat iuxta exēplar qd̄ dedi ei. De tertio Auguſ. xv. de tri. Ad ip̄m referri dꝫ totū qd̄ viuit.

PRimus arti. An nobilioꝛ ſit potētia ɔficiēdi corpꝰ chr̄i data ſacerdoti q̄ ptās ɔcipiēdi collata ꝟgini matri. Q, ſic. Quia actꝰ illiꝰ potētie nobiliorē hꝫ terminū.ſ. corpꝰ chr̄i impaſſibile ⁊ glioſum. Beata aūt virgo ɔcepit corpꝰ chr̄i paſſibile ⁊ moꝛtale. ¶ Contra. Dignꝰ eſt eſſe dei matrē q̄ eſſe ſacerdotē. ¶ Rn̄det Bonauen.in.iiij.di.x. ꝙ ſimplicit loq̄ndo virtus ɔcipiendi multo nobilioꝛ eſt et excellentioꝛ. Tū q2 ſubiectū ſuū magis nobilitat. Multo em̄ maius eſt eſſe dei matrē q̄ eſſe ſacerdotē. Tū q2 actio eſt p̄clarioꝛ. Maius em̄ eſt ɔcipere q̄ ɔficere: q2 terminus actionis. vicꝫ ip̄m corpus chr̄i plꝰ accepit a ɔcipiente matre q̄ a ɔficiēte ſacerdote. Hec Bonauē. ¶ Pro fundamēto. Deo facilia ſunt oīa. Ouidiꝰ de arte. Facile eſt oīa poſſe deo. Et Ariſto.lib. de regimine p̄ncipū. Deo nihil eſt difficile: ſed nec ſine eo aliq̄d eſt poſſibile. Vnde eadē proꝛſus eſt potētia dei q̄ eſt facta corporis chr̄i ɔceptio: et qua fit eius ɔſecratio. Sed ɔtio eſt de potētia creature cōmunicata. An nobilioꝛ ⁊c. Dic rn̄ſionē vt ſup. ¶ Poſt rn̄ſionē aūt dicas: ꝙ q̄uis ſit maius ɔcipe q̄ ɔficere. Valde tn̄ mirabile eſt ɔficere: vbi tot ɔcurrunt mirabilia. ¶ Primū q2 panis ɔuertit in corpꝰ chr̄i: et illa eſt ɔuerſio totius ſubſtātie in totā ſubſtantiā. ¶ Scdm̄ ꝙ tantū corpus latet ſub modica ſpecie. ¶ Tertiū ꝙ accidentia ſunt ibi ſine ſubiecto. ¶ Quarto ꝙ nō augetur corpus chr̄i ex mltitudine aut magnitudine hoſtiaꝝ nec minuit ex eaꝝ ſumptione. ¶ Quintū ꝙ idē corpus ſimꝫ eſt in pluribus locis. ¶ Sextū cū diuidit hoſtia: nō diuidit corpꝰ chr̄i/ ſed integrū manet ſb q̄libet parte. ¶ Septimū ꝙ cū amplꝰ nō ſit ibi ſubſtantia panis vel vini: tamē accidentia eundē quē prius habēt effectū: vt ſatiare: ⁊ inebriare ⁊ huiuſmōi. ¶ Octauū ꝙ cū deſinūt ibi eſſe ſpecies: ibi etiā deſinit eſſe corpus chriſti ⁊ ſanguis. ¶ Nonū ꝙ quādo tenet hoſtia in manibꝫ ⁊ videtur oculis: corpus chriſti nec tangit manibus nec oculis videtur. ſed hoc tm̄ circa ſpecies agitur: ſicut et quādo diuidit hoſtia. Cum itaqꝫ ſint tot huius ſacramēti mirabilia: licꝫ maius ſit eſſe dei matrē q̄ ſacerdotem: tamē magna eſt dignitas ſacerdotis. Augꝰ. O venerāda ſacerdotū dignitas in quoꝝ manibus velut in vtero virginis filius dei incarnat. Videant itaqꝫ ſacerdotes ſui officij dignitatē qd̄ plusq̄ angelicum eſſe videt. Vnde et vita ſacerdotis ſpiritualis eſſe debet: et q̄ntum poſſibile eſt angelica. Heu heu q̄miſeri ſunt ſacerdotes qui viuūt carnaliter: ſicut ſūt lubrici et guloſi malo ſuo exemplo plebes trahentes in ruinā. Bern. Heu heu dn̄e Jeſu: mala coꝝ ɔuerſatio/ eſt miſera plebis tue ſubuerſio. Cū etiā ſit tāta ſacdotū dignitas videāt laici q̄ grauiter offendūt q̄ ſacerdotes vilipendūt ⁊ cōtemnūt. Cū dicat Sapiēs Ecci. vij. Honoꝛifica ſacerdotes. Oh, ꝓh dolor hodie ſūt multi de illis de quibꝫ dicit.j.q.j.ca. Multi. Multi ſecl'ariū cum plus ſacerdotū vitā q̄ ſuam ɔſpiciūt magnū ɔtēptꝰ ſacroꝝ crimē icurrūt. Magꝫ ei trabe vlneratos oclos hūtes

feſtucā in alienis conſpiciūt oculis quā dū
incaute euellere feſtināt: in erroris foueaȝ
dilabunť. Cauete ḡ ne ſacerdotes habea//
tis in contemptū/ maior em̄ multo ē digni
tas cuiuſlibet ſacerdotis q̄ꝫ cuiuſcūqꝫ regꝫ
aut imperatoris. Sed et vos dn̄i ſacerdo
tes videte q̄le exemplū datis. quō viuitis
ꝛ q̄liter ad altare acceditꝫ/ ad qꝺ non ē ac//
cedendū niſi cuȝ ꝯſcie puritate. ¶ Figura
Exo.xxx. Preceptū erat ꝙ aarō ꝛ filij eiꝰ
lauarent pedes ꝛ manus qn̄ acceſſuri erāt
ad altare: ne forte morerenť. Sic legiť Le
ui.x. ꝙ nadab ꝛ abiu ignē alienū offerentes
deuorati ſunt ab igne. Sp̄ualr̄ manus. id
eſt opa. ꝛ pedes. i. affectiones lauari debēt
anteꝗ̄ ſacerdos accedat ad altare. iuxta illꝺ
Sacerdos q̄ accedit ad altare ſcilicet.

Secundꝰ ar. Supra de pmo myſterio
ꝛc. Hic de ſcꝺo myſterio qꝺ eſt my//
ſteriū memorande p̄figurationis vbi ſunt fa
ciende tres ꝯſideratiōes

¶ Pria ē ꝯſideratio rōnalꝭ ꝯgruitatꝫ
¶ Scꝺa ꝯſideratio figuralꝭ pluralitatꝫ
¶ Tertia ē ꝯſideratio ſpēalis ꝯformitatꝫ

Prima igiť ꝛc. qꝛ vicꝫ rōnale ꝛ congruum
fuit hoc ſacramentū p̄figurari. vt dic̄ Ale
xander/ ꝛ Bon̄. in. iiij. di. viij. Tum rōne
dignitatis qꝛ expectandū erat ſicut donuȝ
dei excellentiſſimū. Tum rōne difficulta//
tis ad credendū. ꝓpter qꝺ oportuit ad hoc
homines aſſuefieri q̄dam figuraꝝ manu//
ductione. Tum etiā rōne ſignate veritatꝫ
qꝛ in hoc ſacr̄o chriſtus paſſus ſignať ꝛ cō
tineť. Ideo ſic̄ oportebat chr̄m paſſum p̄
figurari: ita ꝛ hoc ſacramentū. ¶ Scꝺa ē
conſideratio figuralis pluralitatꝫ. qꝛ vicꝫ
decuit ipm pluribꝰ figuris p̄figurari. Om̄
em̄ vt ait Augꝰ. iiij. de tri. Per mlťa era//
mus a deo diuiſi: oportebat ꝙ multā vitā
venturā conclamarent. Et ſic̄ dicit Alexā
der. Lꝫ res p̄figurata ſit vna ſm ſubſtanti
am: tn̄ illiꝰ multi ſunt effectus ꝛ multe p//
prietates q̄bus rn̄dent diuerſe figure. Ad
cuius declarationē notandū ſm tho. in. iij
p. q. lxxiij. ꝙ in h̄ ſacramento eſt tria conſi//
derare. Id qꝺ eſt ſacramentum tm̄. ſ. ſpe//
cies panis ꝛ vini. Id quod eſt ſacramen//
tū ꝛ res ſacramenti ſimul. ſ. verum corpꝰ
chr̄i. Et id quod eſt res tm̄. ſ. effectus ſa//
cramenti. Quantū ad primū potiſſima fi
gura fuit oblatio melchiſedech. Quantuȝ
ad ſcꝺm figura eius fuerunt omnia ſacrifi
cia veteris legis. p̄cipue ſacrificiū expiati//
onis qꝺ erat ſolenniſſimū Et nota ꝙ ſicut
patꝫ Leuiti. xxiij. ꝛ pluribꝰ alijs locis tria
erāt genera ſacrificioꝝ in ve. lege. Quedā
p pctō: q̄dā p gratiaꝝ actione de pceptꝫ be
neficijs vel percipiendoꝝ poſtulatione. et
hmōi dicebanť hoſtie pacifice. Alia erāt
ſimplr̄ ꝓpter dei honorem que dicebantur
holocauſta. Et hec omnia chr̄i paſſionē p̄
figurabant que hoc triplici mō habet rō//
nem ſacrificij: ꝛ ſimiliť ſacramentū eucha
riſtie. Quantū ad tertiū. ſ. effectum figu//
ra p̄cipua fuit manna qꝺ in ſe habebat oīs
ſaporis ſuauitate. Sic ꝛ gratia huiꝰ ſacra
menti mentē reficit quantū ad oīa. Agnꝰ
etiaȝ paſcalis hoc ſacramentū p̄figurabat
quantū ad omnia p̄dicta ſimul. Quantuȝ
ad primū qꝛ manducabať cum panibꝰ azy
mis. Quātū ad ſcꝺm qꝛ immolabať ab oī
multitudine filioꝝ iſrael. xiiij. luna. Quan
tum ṽo ad effectū qꝛ per ſanguinē agni pa
ſcalis ꝓtecti ſunt filij iſrael a deuaſtāte an
gelo ꝛ erepti de egyptiaca ſeruitute. ꝛ ideo
poniť p̄cipua figura huiꝰ ſacramēti agnꝰ
paſchalis. qꝛ ſm omnia ipſum repreſentat
Hec ex tho. ¶ Tertia ē ratio ſpecialis cō//
formitatis. videlꝫ mānē qꝺ prefigurauit
hoc ſacramentū quantū ad fructū. Eſt au
tem breuiter notanda ſeptuplex conformi//
tas inter hoc ſacramentū ꝛ manna. ¶ Pri
ma in modo gn̄ationis. Nam de nocte i//
uiſibiliter deſcendebat manna/ et hoc ſigt
ſtatum fidei noſtre que non clare videt ſic
in patria/ nec ibi eſt oīmoda obſcuritas ſi
cut in inferno ſed quaſi in ſtellari vel luna//
ri lumine p fidem hoc ſacramentū cogno//
ſcimus. ¶ Scꝺa in loco deſcenſionis. q̄a
deſcendebat in deſerto circa caſtra filioruȝ
iſrael eiſqꝫ defecit cum intrauerunt terrā
ꝓmiſſionis/ ſic hoc ſacramentū dať in ꝺſer
to huius vite ꝛ filijs eccľie tm̄. ¶ Tertia
in tp̄e collectionis/ ſex em̄ diebꝰ colligebať
ꝛ non in ſabbato/ ſic hoc ſacramentū nō ni//
ſi tp̄e peregrinationis hr̄/ ſed non in ſabba
to. i. requie btōrum ¶ Quarta in termino
menſurationis. qꝛ colligebant menſuram
gomor p capite nec q̄ plus collegit plꝰ ha
buit/ nec qui minꝰ minus inuenit. Sic hoc
ſacramentū nō maius eſt i maiori hoſtia:
nec minus in minori: nec i pluribꝰ q̄ꝫ i vna.

¶ Quinta in ritu ꝑparationis. Mãna ei
ignẽ optime ſuſtinebat/ cũ autẽ incaluiſſet
ſol liq̄fiebat. Sic hoc ſacramentũ deuoti/
cordis ſuſtinet ignem ⁊ feruentiã amoris/
ſed dum incaleſcit ſol hũane curioſitatis.
ita ꝙ hõ rõni naturali tm̄ innitit̃. liqueſcit
.i. in tali mẽte nullius valoris fit. q2 neſcit
rõne naturali alta myſteria cõphẽdere.
Uel alit̃. Sic ad calorem ſolis manna li/
q̄fiebat: ⁊ ad calorẽ ignis indurabat̃/ ſic q̄
amore diuini ſolis hoc ſacr̃m digne ſumit
q̄ſi in eius ore liq̄fit: q2 ſaporem eiꝰ ꝑcipit/
ſed q̄ igne cupiditatis mundane vel carna
lis ↄcupiſcentie ſucceñſus fuerit q̄ſi eẽt in/
duratũ ſaporem eiꝰ non ꝑcipit. ¶ Sexto i
vſu reſeruationis. Nam ab aliq̄bꝫ ↄ dñi ꝓ
ceptum i diem alteꝝ reſeruatũ computru/
it ⁊ vermibꝫ ſcaturire cepit. Sic hoc ſacra
mentũ reſeruatũ ad tp̄alem queſtũ ſcatu/
reſcit vermibꝫ diabolice ſimonie. ¶ Septi
ma in guſtu ſaporationis q2 vnicuiqꝫ ſapi
ebat iuxta deſideriũ ſuum. Sap. xvj. Pa/
ratum panẽ d̾ celo p̄ſtitiſti eis ſine labore/
om̄e delectamentũ in ſe habentẽ. ⁊ ois ſa/
poris ſuauitatẽ. ſubſtantiã tuam ⁊ dulce. t.
quã habes in filios oñdebas deſeruiens
vniuſcuiuſqꝫ voluntati ⁊ ad qđ quiſqꝫ vo/
lebat conuertebat̃. Hec ibi. Nonnulli ꝓ
murmurantes dicebant. Aĩa nr̃a nauſe/
at ſup ci. iſto le. Sic hoc ſacramentũ ſumẽ
tibꝫ diuerſimode ſapit ſm̄ diuerſas diſpo
ſitiones quas in eis format vel deſideriũ
charitatis vel indeuotio tepiditatis /vel
ꝑuerſitas malignitatis. O quot ſunt miſeri
pctõres q̄ ex hoc ſacramento nullũ ꝑcipiũt
guſtum ſpũalem. Alij ꝓ mirabiliter recre
antur. ¶ Exemplũ de petro in transfigu/
ratione. q̄ dicebat: bonum eſt nos hic eſſe
Mat. xvij. Et de paulo. Phil. iij. di. Oia
arbitror vt ſtercora vt chr̄m lucrifaciã. Hi
igit̃ mirabiliter delectant̃ in chr̄o. Refera/
mus etiã vnum qđ legit̃ rhome contigiſſe
Tp̄e nanqꝫ Eugenij quarti q̄dam dña de
uotiſſima Franciſca nomine de pontianis
ſingulis diebꝫ feſtiuis deuotiſſime ſacram
cõmunionẽ ſumebat: ſentiebatqꝫ delecta/
tionẽ mirabilẽ adeo vt ſepius poſt cõmu/
nionẽ ꝑ magnũ tp̄is ſpaciũ rapiebatur in
extaſim. Quadã ꝓ die dum in eccl̄ia ſan/
cte Cecilie trans tyberim expectaret acci/
pere cõionẽ: ſacerdos aut leuitate ductus
aut tentatione diabolica tentauit ei dare
hoſtiã non conſecratã. Cum igit̃ ori eiꝰ ap
propinquaſſet recuſauit illã di. Parcat ti/
bi deus o pater ſacerdos q̄ me nõ ſolũ de/
cipere voluiſti: ſed ⁊ idolatram facere. q̄bꝫ
verbis ſacerdos cõmotus veniam petijt ⁊
pctm̄ ↄfeſſus poſtea rẽ ſtuduit alijs enar
rare. Patet igit̃ ꝙ hoc ſacramentũ bñ diſ/
poſitis dat saporẽ ieffabilis ſuauitatis. ps.
Guſtate ⁊ videte q̄m ſuauis eſt dñs.

¶ Tertius ar. Quõ. ꝯſolicita ꝑ nobis fu
erit diuina maieſtas. ¶ Primo ſub/
ueniens ꝑ figurales cerimonias. poſtea ꝑ
corporis ꝓprij ſacramentũ. Et multũ cogita
re debemꝰ ꝙ hec fecit ꝓpter nr̃am vtilita/
tem. Jura em̄ dicunt. Cauſa ſemꝑ eſt ↄſi/
deranda ꝓpter quam aliq̄d factũ ſit. ff. de
furtis. l. verum. ⁊ de tranſactionibꝫ. c. vl. ⁊
v. q. v. Nam oẽs. Propone parabolam de
medico q̄ p̄mo miſit ꝑparatiua q̄dam. q̄a
ſic exigebat rõ medicine ⁊ diſpoſitio pati/
entis. Deinde venit in ꝓpria ꝑſona ⁊ egro
tum curauit ſumptibꝫ ꝓprijs: et diſcedens
ꝓpter eius frequentes infirmitates ⁊ loci
intemperiẽ reliquit ei electuariũ de precio
ſiſſima materia confectum quo vti pote/
rit dum voluerit / et ſic vtens in ſanitate
cõſeruabat̃. O ꝙ amabilis et delectabilis
medicus. O ꝙ deſideranda medicina Et
pone ⁊ applica/ notando illud Bernar. O
bone ieſu ꝙ dulciter cum hoibꝫ conuerſa/
tus es: ꝙ magna ⁊ abũdantiſſima eis lar
gitus es.

¶ Sermo. v. de euchariſtia

Qui mandu.

⁊c. Hic eſt panis q̄ de celo de
ſcendit Jo. vj. In his verbis
primo oſtendit ſeipm̄ eſſe fructuoſum: cũ
dicit. panis.
¶ Scđo gratioſum: cũ dicit. deſcendit
¶ Tertio p̄cioſum: cũ dic̄. de celo.
De p̄mo Ps. Panis cor hominis confir.
De ſcđo Joan. vj. Panis em̄ verus eſt q̄
de celo deſcendit: ⁊ dat vitã mundo. De
tertio ibidem. Ego ſum panis viuus qui
de celo deſcendi.

¶ Qui manducat ⁊c.
Primus ar. An euchariſtie ſacr̃m ſi